

عنوان مقاله:

شناسایی و تحلیل محورهای غالب در تحقیقات مرتبط با اخلاق در برنامه ریزی شهری: مرور نظام مند پیشینه با روش تحلیل مضمون

محل انتشار:

فصلنامه دانش شهرسازی، دوره 7، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 39

نویسندگان:

رضوان عباسی - گروه برنامه ریزی شهری، دانشکده شهرسازی و معماری، دانشگاه هنر تهران، ایران

غلامرضا حقیقت نائینی - دانشیار، گروه برنامه ریزی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: اخلاق با مسئله انتخاب و قضاوت عملی در ارتباط است. از آنجاکه ماهیت برنامه ریزی شهری به پیگیری منافع اجتماع با تعیین اقدامات مناسب برای آینده طی انتخاب‌های متوالی در زمینه‌های پیچیده و شرایط نامعلوم مربوط می‌شود، می‌توان گفت ملاحظات اخلاقی بخشی جدایی‌ناپذیر از آن بوده و ادغام فلسفه اخلاق با اندیشه‌ها و تلاش‌های حرفه‌ای برنامه ریزی اجتناب‌ناپذیر است. اخلاق از دهه‌ی ۱۹۷۰ جایگاهی ثابت در میان پژوهش‌های برنامه ریزی پیدا کرد و موجی از آثار در این رابطه منتشر گردید. اما چالش‌های مطرح شده در دوران معاصر و کاهش توجه به این موضوع، بازبینی و بازاندیشی درباره محتوای اخلاقی در برنامه ریزی را ضروری کرده است. هدف: هدف از این پژوهش ارائه دیدگاهی جامع و کلی از موضوع اخلاق در برنامه ریزی با شناسایی و تشریح اولویت‌های اصلی پژوهشگران در این حوزه است. روش: این پژوهش بر اساس هدف، بنیادی و ماهیتا کیفی بوده و با اتخاذ رویکرد توصیفی-تبیینی و به کارگیری رویکردی ترکیبی شامل مرور نظام‌مند و تحلیل مضمون، ۱۱۰ تحقیق منتخب را مورد بازبینی، دسته‌بندی و سنتز دقیق قرار داده است. یافته‌ها: این مقاله علاوه بر شناسایی سه مضمون فراگیر شامل ادغام نظریه‌های اخلاقی با نظریه‌ی برنامه ریزی، اخلاق در عرصه‌ی عمل حرفه‌ای و اخلاق در عرصه‌ی دانشگاهی، مضامین پایه و سازمان‌دهنده را نیز تشریح و با بررسی نتایج تحقیقات در هر لایه، شکاف‌های موجود و مسیرهای بالقوه را برای پژوهش در آینده معرفی کرده است. نتیجه‌گیری: با وجود پراکندگی و کاهش تعادل مضامین در لایه‌های مختلف، طبق بررسی‌ها برخی از آن‌ها جایگاه ثابتی در پژوهش‌ها داشته‌اند: استخراج دیدگاه‌های اخلاقی برنامه ریزان، بررسی کدهای حرفه‌ای و آموزش اخلاق. همچنین جریان پژوهش‌ها در دو دهه‌ی اخیر، نشانگر پررنگ شدن زمینه‌ی برنامه ریزی و اهمیت و تاثیر آن در انتخاب، تفسیر و آموزش مفاهیم و ایده‌های اخلاقی است. بدین ترتیب اهمیت توجه به فرآیندهای اجتماعی، فضایی و سیاسی در جریان ادغام فلسفه‌ی اخلاق با برنامه ریزی بیش از پیش برجسته شده است.

کلمات کلیدی:

"اخلاق"، "برنامه ریزی شهری"، "نظریه‌های اخلاقی"، "تحلیل مضمون"

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1778338>

